

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

ІХ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО - ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА: ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА
ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ»

30 квітня 2025 року

Одеса

УДК 321(477)(063)

С91

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(№ 17 від 26 червня 2025 року)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. Ф. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Каменчук Т.О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Проноза І.І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса 30 квітня 2025 року. Одеса ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», центр соціально-політичних досліджень «POLITICUS», 2025. 253с.

УДК 321(477)(063)

С91

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2025

© Центр соціально-політичних досліджень «POLITICUS», 2025

14. Каменчук Т. О. ІНФОРМАЦІЙНА СФЕРА УКРАЇНИ. НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ТА ПРІОРІТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ. 67
15. Карагіоз Р. С. ЗМІЦНЕННЯ ПОЛІТИКО ПРАВОВИХ ОСНОВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ 72
16. Коваль О. А., Проноза І. І. ПОЛІТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО ЯК КЛЮЧОВИЙ РЕСУРС МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ 77
17. Козловська Л. В., Уцеховський М. Ю. ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА МІГРАНТІВ-БІЖЕНЦІВ ВІД ВІЙНИ З УКРАЇНИ В УМОВАХ АГРЕСІЇ РФ ТА ЇЇ АДАПТАЦІЯ ДО ЛОКАЛЬНИХ ДЕМОКРАТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН ЄС 2022-2025 РР 81
18. Кокорев О. В. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ: ЛАНДШАФТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАГРОЗ ДЛЯ УКРАЇНИ 86
19. Краснопольська Т. М. УЧАСТЬ МОЛОДІ У ФОРМУВАННІ ІНСТИТУТУ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ ЯК УМОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ 92
20. Крікуненко С. В. СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МАЛЬОПИС ЯК ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ АРТЕФАКТ 98
21. Кропівко В. В. ПОЛІТИЧНА РЕКЛАМА У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ: СКАСУВАТИ НЕ МОЖНА РЕГУЛЮВАТИ 102
22. Лагутін М. Р. ДИСКУРС НОВИХ МЕДІА ЩОДО НАЦІОНАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ 106
23. Левченко Я. В. ЦИФРОВА ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА ВИКЛИКИ 112
24. Лісовська О. В. Скриль С. А., МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО ТА ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ СУЧАСНОСТІ 117
25. Макарець С. В. ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ: ВІД НЕЗАВЕРШЕНИХ ПРОЕКТІВ МИНУЛОГО ДО СТРАТЕГІЇ МАЙБУТНЬОГО (ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ 121
26. Малишенко Л. О. ПУЛЬС СПРОТИВУ ТА ВІДРОДЖЕННЯ: УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В ДОБУ ВІЙНИ 129

**БІЖЕНЦІВ ВІД ВІЙНИ З УКРАЇНИ В УМОВАХ АГРЕСІЇ РФ ТА ЇЇ
АДАПТАЦІЯ ДО ЛОКАЛЬНИХ ДЕМОКРАТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ
ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН ЄС 2022-2025 рр.**

*Козловська Людмила Володимирівна,
к.політ.н., доцент,
доцент кафедри політичних наук і права
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса*

*Уцеховський Максим Юрійович
Студент 3 курсу спеціальності 052 «Політологія»
соціально-гуманітарного факультету
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса*

Стабільність сучасної глобалізаційної системи була порушена агресією РФ в Україну в лютому 2022 року, що викликало потрясіння і непередбачувані зміни в локальних політичних системах європейських країн під впливом стихійної міграції біженців від війни з України. В таких умовах гостро постали питання теоретичного осмислення підґунтя(фундаменту для існування та стабільності) політичної системи – політичної культури назагал та її локальних особливостей в приймаючих країнах ЄС в умовах напливу українців-біженців від війни.

Локальна політична культура європейських країн як тип свідомості, що формує спосіб загальноєвропейського цивілізаційного мислення, високоморальної соціально-політичної поведінки, заснованої на положеннях ціннісно-раціональної поведінки відповідно до теоретичного надбання М.Вебера, позитивних очікувань громадян приймаючих країн ЄС та щойно прибулих громадян мігрантів-біженців від війни з України (як нових учасників європейського політичного процесу) щодо соціально-політичного життя, яке включає загальноцивілізаційні установки, стійкі

позитивні переконання, європейські цінності та нові моделі їх участі у загальноєвропейських політичних процесах [1, с. 173].

В силу обставин, під впливом агресії РФ в Україну, відбулося змішування політичних культур європейської цивілізації назагал та української національної політичної культури. Кожна з них формувалась історично в різних векторах та аспектах, під впливом соціально-політичного досвіду країн-родоначальників цих політичних культур, чим визначаються їх локальні особливості та актуальність дослідження. Ці політичні культури мають свою ментальність та самосвідомість, є основою національного виховання та ідеології [3, с. 214].

Європейська політична культура назагал характеризується позитивністю політичної діяльності основних акторів політичного процесу. Українська політична культура сьогодні є гібридною, перехідною — в ній переплелись елементи підданської спадщини минулого з формуванням нової партиципаторної культури протесту, волонтерства, політичної боротьби [3, с. 187]. Вона має позитивну сторону, що включає героїчну політичну культуру спротиву (від Майданів до ЗСУ) та формує гідність і суб'єктність народу. Її негативна сторона – політична культура кулуарщини, брехні, популізму, яка залишилась у спадок від радянської та пострадянської доби. Взаємопроникнення цих політичних культур одна в одну, їх об'єднання в єдину нову політичну культуру, що відповідає духу демократії й національній гідності, дає можливість політичної активності та самореалізації громадян приймаючих країн ЄС та їх вимушених гостей з України, які тепер проявляють свою політичну активність на рівні громадян Європи.

Для мігрантів-біженців від війни з України в приймаючих країнах ЄС єдина нова політична культура стала фактором виживання [4, с. 168]. Вона включає основні ознаки культури політики: відповідальність, прозорість, дотримання норм і цінностей демократії, або нормативність, яка визначає, що в політичному житті вважається допустимим, а що ні. Це

визначається основними органами політичної влади Європейського Союзу: Європейською Комісією, Європейським Парламентом, Радою ЄС, Комітетом регіонів та іншими органами державної влади країн – членів ЄС. [2, с.51.

Єдина нова політична культура ЄС характеризується рівнем політичної участі, який відображає політичну активність громадян ЄС та прибулих громадян України (мігрантів-біженців від війни), що набули статусу активних учасників європецького політичного процесу після оформлення статусу біженця у відповідній приймаючій країні, відповідно почали долучаються до політики, хоча частина з них залишилась осторонь в силу своєї аполітичності [3, с. 96]. Для українців-біженців, як учасників європейського політичного процесу, це супроводжується національною історичною зумовленістю, яка залежить від минулого України та її досвіду війни за незалежність в умовах агресії рф.

Особливою ознакою єдиної нової політичної культури ЄС стала усталеність, яка трансформувалася та прискорила з врахуванням багатовікового досвіду народів приймаючих країн ЄС та України. Так як цій політичній культурі характерна активна участь у політичному житті, відповідальність, високий рівень громадянської самосвідомості громадян приймаючих країн ЄС та українців-біженців, можемо визначити її тип як партиципаторний [3, с. 421]. Доказом є практичне втілення теоретичного поняття зразкової політичної культури демократичного суспільства, відповідно до концепції Алмонда і Верби.

Тобто, в єдиній новій політичній культурі політична діяльність проявляється в загальнодемократичному сенсі прийняття рішень всіма учасниками вертикально-горизонтального напрямку організації політичного процесу в ЄС, що криють в собі загальнополітичну думку громадян з реагуванням на критику та дотриманням законів – певної оцінки рівня політичної зрілості суспільства [1, с. 178]. Ця оцінка криє в собі ряд елементів, які в загальній сумі її визначають. Одним із таких

елементів є рівень знань та уявлень громадянина про політичну систему, інститути влади, права та обов'язки.

Так як у громадян приймаючих країн ЄС цей рівень вищий, прибулі біженці від війни з України, згідно з умовами перебування в приймаючих європейських країнах, обов'язково вивчають національну державну мову приймаючої країни з метою прискорення інтеграції в європейське співтовариство та засвоєння своїх прав, обов'язків, можливостей самореалізації в європейському політичному процесі, так як чим вищий рівень політичної освіти та обізнаності, тим вищий потенціал громадянина до свідомленої участі в політиці [4, с. 165]. А вивчення державної мови приймаючої країни забезпечує реалізацію цих завдань. Особливе місце у цьому напрямку відводиться системі політичних цінностей, ідеалів, переконань, що дозволяє оцінювати політичні події, дії лідерів, ефективність інституцій.

У варіанті мігрантів-біженців від війни з України цей морально-оцінний елемент носить взаємозалежний характер, так як дає можливість корінним жителям-громадянам приймаючих країн ЄС в результаті безпосередньої соціально-політичної співпраці практично виразити почуття підтримки і співпереживання учасникам жорстоких воєнних подій в Україні в результаті агресії РФ. [2, с.48].

Зворотною стороною є прийняття допомоги і співчуття українцями від небайдужих громадян ЄС, що супроводжується необмеженою втячністю зі сторони українців-біженців та намаганням як найшвидше вступити в європейський політичний процес, внести в нього позитивні зміни з метою закріплення цінностей загальноєвропейської демократії. З цією метою мігранти-біженці від війни з України активізуються в різних формах політичної участі, які виступають поведінковими елементами: голосуваннях щодо вступу України до ЄС, участі у мітингах (на підтримку учасників бойових дій в Україні, повернення військовополонених,

викрадених рф дітей та ін.), обговореннях подальшої долі України, припинення війни та післявоєнної відбудови народного господарства знищеної рф України, бойкот дій США щодо підняття податків на основні товари у всіх країнах світу, волонтерстві як формі соціально-політичної допомоги українцям задля приближення перемоги над рф в її агресії проти України та ін. [3, с. 396]. Зазначена політична участь дає змогу аналізувати не лише політичну поведінку, а й якість демократії, яка носить певні орієнтації.

Когнітивна орієнтація дає можливість українським біженцям від війни в приймаючих країнах ЄС шляхом вивчення національної державної мови отримати базових знання щодо розуміння локальної європейської політичної системи [4, с.169]. Без таких знань не можлива політична участь мігрантів-біженців від війни з України в загальноєвропейському політичному процесі. Довіра чи недовіра, захоплення чи розчарування, гордість або злість, як емоційне ставлення до політики, забезпечує українським біженцям афективна орієнтація та дає їм можливість мобілізуватися на моральну підтримку рідних, що залишились на території України, виражати вдячність громадянам приймаючих країн ЄС та разом з ними удосконалювати загальноєвропейський політичний процес [2, с.41].

Як висновок зазначимо, що критичне осмислення політичних дій та рішень основних органів політичної влади Європейського Союзу, усвідомлення політичних подій європейського регіонального характеру стають підґрунтям формування політичних суджень щодо правильності чи неправильності політичних рішень, визначення напрямку діяльності та основних характеристик певних політичних діячів та ін. – все це забезпечує нова загальноєвропейська політична культура та її адаптація до локальних демократичних стратегій приймаючих країн ЄС 2022-2025 рр.

Список використаних джерел

1. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. Олександр Погорілий. Київ: Основи, 1998. 34 с. (173)
2. Лібанова Е., Позняк О., Цимбал О. Масштаби та наслідки вимушеної міграції населення України внаслідок збройної агресії Російської Федерації. Демографія та соціальна економіка. 2022. № 2(48). С. 37-57. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001339377>
3. Almond G., Verba S. *The Civic Culture. Political Attitudes and Democracy in Five Countries.* Princeton, 1963. P. 514.
4. Duszyk, M., Kaczmarek, P. *Wojna na Ukrainie i migracja do Polski: Outlook and Challenges.* *Intereconomics.* 2022. 57(3), p. 164-170. URL: <https://www.intereconomics.eu/contents/year/2022/number/3/article/the-war-in-ukraine-and-migration-to-poland-outlook-and-challenges.html>

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ, ЛАНДШАФТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАГРОЗ ДЛЯ УКРАЇНИ

*Кокорєв Олексій Вікторович,
д. політ.н., доцент,
в.о. завідувача кафедри журналістики,
соціальних комунікацій і ІТ-права
Державного університету
Інтелектуальних технологій і зв'язку
м. Одеса*

В епоху глобальної цифровізації та стрімкого розвитку інформаційних технологій, інформаційна безпека перетворилася на один із наріжних каменів національної безпеки будь-якої держави. Для України, яка з 2014 року, і особливо інтенсивно після повномасштабного вторгнення Російської Федерації у 2022 році, перебуває в стані